

רגולציה פיננסית - סקירה

מרץ 2024

לקוחות יקרים,

בניוזלטר המצורף ריכזנו עבורכם פרסומים פיננסיים לחודשי ינואר - מרץ 2024. המערכת הפיננסית מתמודדת בראשית 2024 עם השלכות מלחמת חרבות ברזל הכוללות העמקת האתגרים בניהול, פיקוח ובקרה על סנקציות בינלאומיות הנגזרות הן ברמה הגלובלית כתוצאה מלחמת רוסיה - אוקראינה והן ברמה המקומית עם סנקציות המוטלות על ישראלים. ברמה הבינלאומית פרסום הערכת הסיכון הלאומית ופרסום ה FATF מאירים באור נוסף את המיקודים בתחומי הלבנת הון, מימון טרור ונקיטת סנקציות בינלאומית.

“כל עוד פועל הבנק בהתאם למדיניות ניהול סיכונים שקבע על-פי הנחיות המפקח – לא קמה לכאורה למשיבים עילת תביעה הנשענת על טענה לסירוב בלתי סביר למתן שירות בנקאי.”

בחודש ינואר 2024, ניתנה החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב בעניין סירובו של בנק מזרחי טפחות להעברת תרומה מחשבונו של המיליארדר הרוסי, רומן אברמוביץ', המקורב לגורמים בכירים של המשטר ברוסיה, בסך 8 מיליון שקלים לחשבון ארגון זק"א. במסגרת ההחלטה, וחרף טענותיו של בנק מזרחי טפחות כי אין להעביר את כספי התרומה לאור סנקציות שהוטלו על אברמוביץ' באיחוד האירופי ובבריטניה עקב המלחמה בין רוסיה לאוקראינה, נקבע כי יש לאפשר את העברת התרומה.

במסגרת ההחלטה, נקבע כי הסנקציות אשר הוטלו על אברמוביץ' אינן חלות בישראל. עוד נקבע כי הבנק אימץ באופן עצמאי וללא הפעלת שיקול דעת את הסנקציות מטעם האיחוד האירופי ובריטניה בכדי שלא להיתפס כסייען בהפרת משטר הסנקציות, בעוד שמדינת ישראל בחרה שלא להטיל סנקציות על אברמוביץ'.

ביום 2.4.24, הפך בית המשפט העליון את החלטתו של בית המשפט המחוזי בת"א, וקבע כי התרומה לא תועבר לזק"א. בכך למעשה, קיבל בית המשפט העליון את הערעור שהגיש בנק מזרחי טפחות, בטענה כי קיום ההחלטה משמעותה הפרת משטרי סנקציות בינלאומיות שבחר לאמץ כחלק ממדיניות ניהול הסיכונים שקבע. פסיקה זו מבססת לראשונה גישות עבודה לניהול סיכוני הלבנת הון וסנקציות בקרב המגזר הפיננסי ומחזקת את גישות ניהול הסיכון השמרניות של המערכת הבנקאית.

במסגרת התכנסות המליאה החמישית של ארגון FATF-ה בדיונים בתחומי הלבנת הון, מימון טרור ומימון הפצת נשק גרעיני פרסם הארגון מספר מסקנות מרכזיות:

- **שקיפות מידע במערכת הפיננסית**

יישום המלצה מס' 25 בנושא הגברת שקיפות המידע של ישויות והסדרים משפטיים, במטרה לוודא כי ישויות משפטיות ו/או הסדרים משפטיים במדינתם, אינם מנוצלים לרעה לצורכי הלבנת הון, מימון טרור או פשיעה.

- **שקיפות בתחום התשלומים**

הארגון הצהיר כי בכוונתו לבחון את האפשרות לשינויים פוטנציאליים בהמלצה מס' 16, העוסקת בנושא שקיפות בתחום התשלומים. שינויים עתידיים משקפים את קצב התפתחות מערכות התשלום חוצות הגבולות. אלו נועדו לייעל את מערכות התשלום הגלובליות ולהפוך אותן ליעילות ושקופות יותר.

- **מניעת ניצול לרעה של אלכר"ים**

כחלק מהיערכות הארגון לקראת הביקורת הבא, הארגון השלים ביצוע של שינויים במתודולוגיית העבודה של ביצוע הערכות סיכון, במטרה לשקף את מדיניות הארגון כדי להגן על ארגונים ללא כוונת רווח מפני ניצול פוטנציאלי לרעה של מימון טרור.

- **נכסים וירטואליים**

הארגון מעדכן כי בכוונתו לסקור את הצעדים שנקטו מדינות בהן היקפי מסחר ובסיס המשתמשים בנכסים וירטואליים הינם הגבוהים ביותר, במטרה לסייע למדינות החברות באסדרה ופיקוח בסקטור זה ובשל העובדה כי מדינות רבות טרם יישמו את המלצה מס' 15 בנושא הפיקוח על פעילות בנכסים וירטואליים.

- **הצהרה בנושא המדיניות כלפי רוסיה**

בצל מלחמת רוסיה - אוקראינה, פורסמה הצהרה הנוגעת לסיכונים הנשקפים למערכת הפיננסית הבינלאומית, לרבות מערכות היחסים הפיננסיות המתפתחות בין רוסיה ומדינות נוספות נגדן פועל הארגון. הארגון קורא לכל המדינות החברות להמשיך לשמור על ערנות ודריכות ביחסיהן כלפי רוסיה.

משרד האוצר האמריקאי מפרסם דוח בנושא סיכוני סייבר והונאות בינה מלאכותית עבור מוסדות פיננסיים

ביום 27.3.24 משרד האוצר האמריקאי פרסם דו"ח העוסק ב"ניהול סיכוני אבטחת סייבר ספציפיים לבינה מלאכותית במגזר השירותים הפיננסיים". הדו"ח נכתב בעקבות פרסום הצו הנשיאותי 14110 העוסק בפיתוח ושימוש בטוח, מאובטח ואמין בבינה מלאכותית, בהובלת משרד האוצר לאבטחת סייבר והגנה על תשתיות קריטיות (OCCIP). הדו"ח, מפרט אודות ההזדמנויות והאתגרים המשמעותיים שבשימוש במערכות בינה המלאכותית (AI) לביטחון ולעמידות של מגזר השירותים הפיננסיים, ומתאר שורה של צעדים שמטרתם טיפול מידי בסיכוני הקשורים לבינה מלאכותית, אבטחת סייבר ואתגרי הונאה. להלן עיקרי הדברים:

שיתופי פעולה

שיתוף פעולה בין מוסדות פיננסיים וגופים רגולטוריים על מנת לפתור בעיות פיקוח בסביבת AI. מנגד, קיים חשש הנוגע בפיצול רגולטורי, בשל כך שהרגולטורים השונים ברמה המדינתית והפדרלית, וברמה הבינלאומית, עשויים לשאוף ליישומן של תקנות שונות בתחום זה.

צמצום פערים ביכולות AI

טיפול בפער ההולך וגדל בין מוסדות פיננסיים גדולים ומוסדות פיננסיים קטנים בכל הנוגע לשימוש במערכות AI. בעוד למוסדות גדולים יכולות לפתח מערכות AI משלהם, המוסדות הקטנים לעיתים אינם מסוגלים לעשות זאת בשל משאבים. הדבר מייצר פערים.

מהימנות נתונים

פיתוח שיטות עבודה מומלצות למיפוי וניטור קפדני של תהליך אספקת נתונים כדי להבטיח שמודלים משתמשים בנתונים מדויקים ואמינים, ושפרטיות ובטיחות נלקחות בחשבון.

מסגרת ה NIST

הרחבת מסגרת ניהול סיכוני הבינה המלאכותית של המכון הלאומי לתקנים וטכנולוגיה (NIST). ניתן להרחיב ולהתאים את מסגרת ניהול סיכוני הבינה המלאכותית של (NIST) כך שתכלול תוכן ישים יותר בנושא מדיניות AI וניהול סיכונים במגזר השירותים הפיננסיים.

זהויות דיגיטליות

פירוט ומתן פתרונות אפשריים הנוגעים בנושא מאבק בהתחזות וזיוף זהויות דיגיטליות, במטרה לסייע למוסדות פיננסיים להילחם בהונאות ולחזק את אבטחת הסייבר.

בינה מלאכותית

פירוט שיטות עבודה מומלצות שמטרתן פיתוח היכולות והמיומנות של עובדים במוסדות פיננסיים בכל הנוגע לשימוש במערכות AI באופן בטוח.

הרחבת מדיניות הסנקציות הכלכליות כנגד הפדרציה הרוסית

בחודש פברואר 2024, בצל ציון שנתיים לפלישת הצבא הרוסי לאוקראינה, ובעקבות מותו המפתיע של מתנגד המשטר הרוסי, אלכסיי נבלני, בין כותלי הכלא הרוסי, הכריזו ארצות הברית, בריטניה והאיחוד האירופי על הרחבת משטר הסנקציות כנגד רוסיה.

משרד האוצר האמריקאי (OFAC), בשיתוף מחלקת המדינה של ארה"ב ולשכת התעשייה והבטחון במחלקת המסחר האמריקאית (BIS), הוסיפו כ-590 יישויות רוסיות לרשימות המוכרזים השונות במדינתן.

בריטניה הרחיבה את רשימת הסנקציות, והוסיפה כ-50 סנקציות נוספות כנגד גורמים החשודים כמסייעים למאמץ הרוסי במלחמתה נגד אוקראינה. האיחוד האירופי אישר את חבילת 13 הסנקציות כנגד רוסיה והטיל סנקציות כנגד 200 יישויות רוסיות, והטיל מגבלות יבוא-ייצוא כנגד 30 יישויות רוסיות אחרות.

FinCen מציעה להרחיב את דרישות איסור הלבנת הון ליועצי השקעות

ביום 13.2.24, הרשות לאכיפת פשעים פיננסיים במשרד האוצר האמריקאי (FinCen) פרסמה את הצעתה לחייב יועצי השקעות מסוימים להקים תוכניות נגד הלבנת הון/מימון טרור ("AML/CFT") ולדווח על פעילות חשודה לממשלה.

הכלל המוצע יחייב יועצי השקעות מסוימים ליישם דרישות בהתאם לחוק הסודיות הבנקאית ("BSA"), כולל יישום תוכניות AML/CFT מבוססות סיכון, דיווח על פעילות חשודה ל-FinCEN ומילוי דרישות ניהול רשומות.

החוק המוצע יביא את ארה"ב ליישר קו עם עמיתיה הבינלאומיים ולטפל בליקוי שזוהה ע"י ה-FATF משנת 2016. לפי הכלל המוצע, ה-SEC ימונה כבודק של יועצי ההשקעות לצורך עמידה בכלל.

עדכון ה-FATF להנחיות הנוגעות לשקיפות והסדרים משפטיים

בחודש מרץ 2024, פרסם ארגון ה-FATF הנחיות הנוגעות לעדכון להמלצה 25 העוסקת בצורך להגביר את השקיפות של ישויות והסדרים משפטיים, אשר קיים קושי לזהות מיהו הנהנה הסופי בישות או בהסדר משפטי מקשה על היכולת של רשויות למנוע פשיעה.

בהמלצות אלו מנחה הארגון את המדינות לוודא שישויות משפטיות והסדרים משפטיים במדינתן אינם מנוצלים לרעה לצורכי הלבנת הון, מימון טרור ופשיעה. לצורך כך מחייב הארגון את המדינות להקים מרשם מרכזי הכולל מידע אודות "בעלי שליטה סופיים" בישויות והסדרים משפטיים, שיוגש לרשויות האכיפה.

הנחיות אלו משלימות את ההנחיות הקיימות בהמלצה 24 על ישויות משפטיות, ומטרתה לסייע לבעלי עניין מהמגזר הציבורי והפרטי ליישם את הדרישות החדשות בצורה יעילה יותר, ונועדו לסייע למדינות ולמגזר הפרטי להבין טוב יותר כיצד דרישות שקיפות חלות על הסדרים משפטיים.

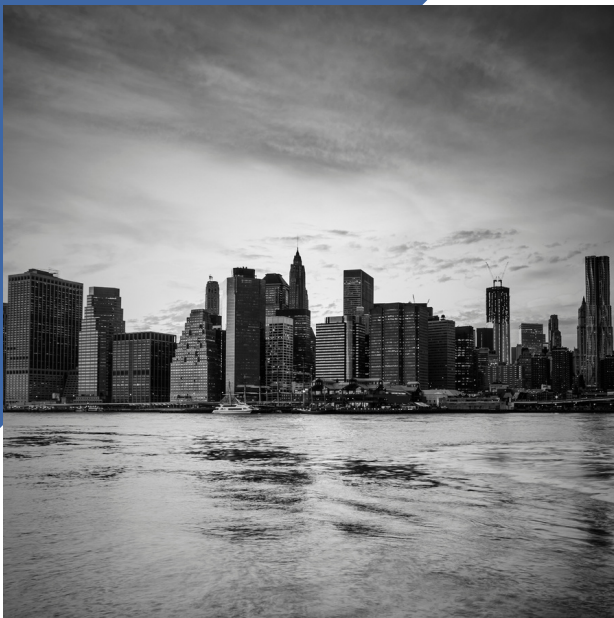

דוח ריכוז ממצאי ביקורת רוחב בנושא חשבונות נאמנות

בחודש מרץ 2024, פרסמה רשות ניירות ערך דוח המרכז את ממצאי ביקורת הרוחב שערכה בין השנים 2021-2022 בנושא חשבונות נאמנות לחברי בורסה שאינם בנקים. בדוח, המליצה הרשות כי החש"בים יקבעו ויעדכנו במסמכי המדיניות והנהלים את האופן שבו יש לבצע הערכות סיכון וסיווג רמת הסיכון בחשבונות נאמנות. כמו כן, המליצה לקבוע ולעדכן את הפעולות שיבוצעו בחשבונות שיסווגו בסיכון גבוה.

בביקורת עלה, כי אצל חלק מהחש"בים, הפעולות הקבועות לצורך הכרת בעל חשבון, בוצעו בפועל מול הנאמן בלבד, ולא נלקחו בחשבון מאפייניהם הייחודיים של חשבונות הנאמנות. עוד עלה כי לחלק מהחש"בים לא היה מידע מספק ביחס לנהלים בחשבונות ולא הייתה להם יכולת לקבל אינדיקציות לסיווג החשבון כחשבון בסיכון גבוה. המלצת הרשות הינה כי החש"בים יעבו את המידע אודות הנהנה ויקבלו מידע מפורט בעניין מאפייני הסיכון הכרוכים בו. עוד הומלץ כי החש"בים יתאימו את האמצעים לאימות פרטי הזיהוי של הנהנה בחשבון לרמת הסיכון בו, וכי במקרים חריגים יבוצע זיהוי פנים אל פנים אף לנהנים.

כמו כן, בביקורת עלו מקרים בהם חש"בים איתרו פעולות בלתי רגילות בחשבון ודיווחו עליהן לרשות, אך לא הידקו את הבקרה על הפעילות, אימתו את זהות הנהנים באמצעים נוספים ואף איחרו משמעותית בחסימת הפעילות בחשבון. הומלץ כי החש"בים יפעלו לשיפור פעולותיהם במקרים שכאלו.

חברת הייעוץ EBA ושות' מספקת שירותי ייעוץ בעולמות התוכן של רגולציה פיננסית, פשיעה פיננסית, טכנולוגיה וחדשנות פיננסית

- ייעוץ רגולטורי שוטף לרבות דוחות חודשיים, רבעוניים ושנתיים
- ליווי ביישום רגולציות בינלאומיות (וולקר, FX CODE, באזל)
- ייעוץ שוטף לניהול והערכת סיכוני ציות, הלבנת הון ומימון טרור
- ייעוץ בתחומי פשיעה פיננסית בתחומי מסחר ושוק ההון
- ייעוץ שוטף בניהול סיכונים פיננסיים, סיכוני אשראי, מזילות והון
- ייעוץ שוטף בניהול סיכוני מודל ויישום תרחישי קיצון
- עיצוב והטמעת חוקי ניטור בתחום הלבנת הון ומימון טרור
- גיבוש תהליכים, בקורות וכלים טכנולוגיים לאיתור מעילות פנימיות
- עיצוב תהליכים, בקורות וטיפולוגיות בתחום מיסוי בינלאומי
- ביצוע ביקורות פנימיות וביקורות מיוחדות ותחקור אירועים
- ייעוץ בנושא סנקציות בינלאומיות, מניעת שוחד ושחיתות

רו"ח אייל בן אבי, שותף מנהל
054-6660203
eyal@eba.co.il

ליעד טץ פרדר, עו"ד
מנהלת תחום ציות ורגולציה
050-8722256
liad@eba.co.il

אבי קמחי
מנהל תחום סיכונים פיננסיים
052-4288164
Avi.Kimhi@eba.co.il

